

Mária-napi szentbeszéd

A kánai menyegzőn ott volt Jézus Anyja. Meghívták a menyegzőre Jézus is, tanítványait is. Amikor elfogyott a bor, Jézus anyja odaszólt Jézusnak: Nincs boruk. Jézus így válaszolt neki: Mi közünk egymáshoz, asszony? Még nem jött el az én óráim. Jézus anyja ekkor így szólt a szolgálkhoz: Akármit is mondana nektek, tegyétek meg.

Testvéreim, Arany Jánosnak egy verstani tanulmányában olvastam példamondatként: Aki beteg, nyögjön. Akinek valami baja van, szóljon. Ha valakinek valami hiányzik, akkor mondja meg. Ennek a szabálynak a Szűzanya a kánai menyegzőn kifogástalanul megfelelt: nincs boruk. Nem is akárkinek szól. Oda fordul, ahonnan segítséget remél. Az odafordulás iránya tekintetében is kifogástalan. Ez mindannyiunk számára példamutató magatartás. Minden valamire-való imádság ebből nő ki: valami bajom van. S ebben a bajomban nem magamban tépelődöm, hanem az Istennek szólok.

Az Úr Jézus lépése furcsa válasz, amin már annyit gondolkodtunk, hogy ez valami isteni stílus-e, vagy valami férfi stílus-e. A férfi-stílus: „Majd”, „Hagyj békén”. Nem lehet megcsinálni állandóan azonnal, amit az embertől a felesége odahaza kér – mert nem lesz a dolognak sohasem vége. – Még nem jött el az én óráim. Majd megtalálom azt az időt, amikor megcsinálom. – Ezt is lehet gondolni. De lehet isteni stílusra is gondolni, mert ez a hely félelmetesen hasonlít a kánaánita asszonyról szóló jelenetre: kutyáknak is jussanak morzsák...?

Az Isten látja a dolgát. Nem lehet ráncigálni. Nem úgy van, hogy én azt monom, hogy hát ez nekem kellene, s a következő pillanatban az megvan. Adj Uram, de azonnal! Nem ez az Istennek a stílusa. Hallgat. Vissza is utasít. Azt mondja, hogy nem. Ez az imádkozó ember nagyon nehéz órája. De Isten, akár azért, mert jó Isten, akár azért, mert jó férj, nem veszi hallatlanra gyermekének, feleségének a kérését. Megcsinálja ... csak a saját menetrendje szerint. Ezzel a Szűzanya tökéletesen tisztában van. Nem sértődik meg, hogy az Úr Jézus nem ugrik, nem csinálja azonnal. Tudja azt, hogy ki kell várni a dolgot. És ezért mindenfajta megsértődés és elkenődés nélkül, halál nyugalommal mondja: *Akármit is mondana, tegyétek!* Ez a tétel a három egymásra következő Mária-féle magatartásnak a csúcса. Annak, hogy van valami baja és azonnal szól; hogy nem sértődik meg, ha azonnal nem teljesül; és végül, hogy „akármit is mond, meg kell tenni, amit mond...”

A francia munkáspapoknak három évtizeddel ezelőtt bajuk volt. Az volt a bajuk, hogy egy értelmes melósnak nemigen akaródzott bejönnie az anyaszentegyházba, és mivel nem érdekelte a francia melósokat az a templomi üzem, amit a francia papok a legnagyobb lelkesedéssel lebonyolítottak, úgy gondolták, hogy hát el kell menni a gyárba. Aztán bementek a gyárba, és azonosultak, és ezek a francia munkáspapok marxisták lettek és politikai elkötelezettségre tettek szert. Róma sürgősen leállította, mondván, hogy ez nem megy. A munkáspapok ezután nagyon magukba-keseredtek, és miután eljutottak oda, hogy politikai elkötelezettség nélkül semmiképpen sem lehet segíteni a francia munkásokon, egyik

csoportjuk négy esztendőre tudományos munkacsoporttá alakult át azzal, hogy kikutatják, hogy mi a kereszténység specifikuma. Négy kemény esztendőt töltöttek el munkában, rengeteg sok ezer lapot összeírtak, s a végén nem lehetett megállapítani, hogy *mi a kereszténység specifikuma*, nem lehetett megállapítani, hogy miben különbözik a kereszténység bármiféle más jószándékú humanista törekvéstől. Én egyáltalán nem csodálkozom, hogy nem jutottak semmiféle eredményre, mert akkor, amikor a politikai elkötelezettséget a magukáévá tették, azzal már eleve lehetlenné tették azt, hogy eljussanak ahhoz, hogy miben különbözik a kereszténység mindenfajta más eszmétől. Mert a kereszténység abban különbözik mindenfajta más eszmétől, hogy a politikai elkötelezettségre azt mondja oroszul, hogy: nyet, - magyarul meg azt mondja, hogy: nem!

Mérhetetlenül hálás vagyok a Jóistennek, hogy nagyon nehezen, eléggé ősülő fejjel erre rájöttem. Leginkább hálás vagyok a Jóistennek azért, hogy nem is vagyok egészen egyedül ebben a meggyőződésben, hogy ez a politikai elkötelezettség, amely ismer kiirtandó, felszámolandó, likvidálandó embereket, ez a politikai elkötelezettség nem jézusi, aki meghökkentette embertársait azzal a tételével, hogy *inkább ellenségeiteket szeressétek*. És ez valami célravezetőbb dolog lesz majd az életetekben, ha inkább az ellenségeiteket szeretitek.

Az „aki beteg, nyögjön” szabálynak az értelmében egy esztendővel ezelőtt itt, Máriánapon egy páran nyögtünk. Azt mondtuk el, panaszkodván, hogy olyan nagyon jól tudjuk már a leckét, hogy ha valami tett nem fog születni, amely megmutatja azt, hogy ez a lecke nálunk *több, mint szövegelés*, akkor bele fogunk némulni ebbe a nagy szövegelésbe, amelyik mögött nincsen tett. És imádkoztunk, és imádkoztam azért, aki először le fog tenni valamit az asztalra, hogy ezt adja meg nekünk az Úristen. Ugye az első hang az Isten részéről szabályszerint az, hogy mi közöm a te bajodhoz. Na most, ha türelmesen tud az ember várni, akkor az Isten megengedheti azt, amit kér. Megadja azt. Adott nekünk egy testvért, aki valamit letett az asztalra, s túljutott egy nehéz getszemáni-szakaszon; már vissza is adta őt nekünk az Isten, hogy abszolút nyilvánvalóvá legyen az, hogy az Istenen nagylelkűségben nem lehet túltenni. Aztán, hogy még jobban örüljünk, rá egy hónapra egy másik valaki is akadt, aki azt mondta, hogy ő bizonyítja majd nekünk és másoknak, hogy az nem a világ legtermészetesebb dolga, hogy egy katolikus ember ígéretet tesz arra, hogy bizony gyilkolni fog. Ez a másik testvér is beletett valamit a serpenyőbe annak érdekében, hogy ne lehessen ilyesmiket mondani: hogy nem megígérni akarni, hogy gyilkolok, ez nem katolikus magatartás, ez valami eretnek beszéd. Nem. Az Úr Jézusnak a tanítása feltétlenül katolikus tanítás, csak elszoktunk tőle. Elszoktunk a jézusi tanítástól és az utóbbi századokban úgy gondoltuk, hogy Jézus Krisztusnak és a verekedésnek, gyilkolásnak valami köze lehet egymáshoz.

Olyan jó, hogy az ember elmondhatja az Atyának, olyan jó, hogy van kinek elmondani, hogy „nincsen boruk”, hogy valami hiányzik. Olyan jó, hogy az Istennek mondhatjuk el. Olyan jó, hogy ez nem automata, hogy bedobjuk a két forintot, a két Miatyánkot, és akkor kijön ... Olyan jó, hogy ilyenkor valami nem mérhető, nem regisztrálható folyamat indul el. Az imádság mozgósít valami szeretet-erőteret ember és Isten, ember és ember között, és egyszerre csak megszületik valakinek az imádkozása során, hogy

engedni kell azt, hogy az Isten cselekedjék. Akármit is mond! Nem én hajlítom így ezt a szöveget. Jól megnéztem szentbeszédre készülve, és ez így van, hogy: akármit is mond ...

No most, az Isten olyan valaki, aki nem közönséges dolgokat mond. Az Isten az olyan Valaki, aki mindig olyasmiket mond, amire az ember az első pillanatra felkapja a fejét, hogy hogyan? Mert a francia munkáspapoknak joguk volt ahhoz, hogy fájjon, hogy a munkások nem mennek be a templomba. Hát nekünk is jogunk van arra. A legnagyobb kultúrtörténész, Toynbee azt mondta – futurológia ide, futurológia oda –, hogy a történelem nem kiszámítható. Sohasem lehet megmondani azt, hogy itt valami elindul ekkor és ekkor, ennyi és ennyi idő múlva nő ekkorára, aztán még további évtizedek során nő akkorára, most már egyenesben vagyunk, jó úton vagyunk, az Isten Országá most már diadalmasan, mindenfajta álutak és oldaltáncolások nélkül fog bontakozni az időben. Viszont mégiscsak nagyon jó volna tudni, hogy ez a mi kísérletünk, amelynek jegyében mi itt együtt vagyunk, ez olyan kedves az Istennek? Ez már olyan, hogy ezzel az Isten tud valamit csinálni? Reménykedik az ember. Tulajdonképpen el kell mondanom azt, hogy egyebet is kaptunk. Egy pillanatra úgy látszott, hogy vannak olyan testvéreink, akikkel nem tudjuk megérteni egymást. Aztán rájöttünk arra, hogy ragyogóan nem tudjuk egymást érteni. *Nem kell nekünk kétfelé mennünk.* Egyetlen bokron belül is nagyon szépen tudjuk énekelni a kétféle éneket. Mert nagy szüksége van az egyik társaságnak arra, hogy figyeljen a másik hangjaira, és a másiknak nagy szüksége van arra, hogy figyeljen az egyiknek hangjaira. Mert rájöttünk arra, hogy *a szeretet mindenképpen eggyé tesz.*

Kérdezem a Szűzanyát: lesz belőlünk valami? Szűzanya erre azt mondja, hogy akármit is mond, azt tegyétek. S ha azt teszitek, amit Ő mond, akármit is, akkor van jövőtök. – Körülbelül egy esztendő óta egy délelőtti erejében összejöttünk különböző felekezetek közé tartozó lelkészekkel dumcsipartira. Az elmúlt hónapokban arra került sor, hogy azt mondták nekem, hogy most mondd el te, hogy a te katolikus állásponthod miben áll. Elmondottam, hogy az én katolikus állásponthom abban áll, hogy Jézus Krisztus az emberiséget egységesítő programmal jött. Ennek következtében ez a program nem lehet más, mint az, hogy *semmi olyasmit ne csináljatok másoknak, amit nem szeretnétek, hogy nektek csináljanak.* Ha ebben meg tudunk egyezni, hogy semmi olyasmit nem csinállok, amit nem szeretnék, ha velem szemben csinálnának, akkor már azok a különbözőségek, amelyek a különböző kultúrákban és különböző korokban keletkezésük következtében adódtak, szokások nálatok, a másiknál vagy nálunk. Ezeknek én nagyon tudok örülni, mert ugyanazt a szöveget énekeljük az Isten által elgondolt sokszerűségben. Isten nem szériában teremtett, hanem egyedeket teremtett, de ennek következtében minden közösség, minden vallási közösség, bokor, bokorág is, a maga történeti fejlődése következtében sajátos szokásokat fejleszt ki. De az egyik baptista lelkész azt mondta: Te, nem akarlak megsérteni, de hát amit te mondogatsz, ez nem katolicizmus, legalábbis az, amit én katolicizmusnak tudok, az nem ez. Tökéletesen igazad van, mondtam, mert amit te katolicizmusnak tudsz, annak sikerült a kereszténységet részekre vágdalni. De amit én most katolikusnak mondtam, ez az Úr Jézus tanításának a summája, és az Úr Jézus summája alkalmas arra, hogy azt, amit a szokások abszolutizálása szerint széjjelvágtott – már t.i., hogy az én szokásom kiváló, s a te szokásod nem kiváló –, amit széjjelvágtott ez a szokások abszolutizálása, azt a másik szokása iránti tisztelet illessze újra össze.

Az egyik közösségemben az első Kelemen levelet olvassuk. Ezt az első Kelemen levelet egy Kelemen nevű pápa írta, aki Péter után a harmadik római püspök volt. Ő is az állami szórakoztató iparban lelte halálát, úgy, ahogyan ezt a római püspökök a negyedik század végéig szorgalmasan és kivétel nélkül csinálták. A levélírára az adott neki alkalmat, hogy Korintusban ismét, mint annak idején az ötvenes években – ahogyan tudjuk Szent Pál leveléből –, a keresztények veszekedtek. Kelemen tollat ragadott és elmondotta nekik, hogy milyen csúnya dolog az, hogy veszekednek. Derék zsidó-keresztény lévén nagyon jól ismerte az Ószövetségi Szentírást és telerakta ószövetségi idézetekkel a levelet, amelyekből kiderül, hogy a korintusiak nyilvánvalóan nagyon rosszul csinálják, hogy veszekednek, mert helyette inkább szeretniük kellene egymást. Ebben az igen hosszú levélben, amely hosszabb, mint Szent Pál akármelyik levele, egyetlen helyen idézi az Úr Jézus Krisztust. De nem úgy idézi ám, ahogy azt az Újszövetségi Szentírásban olvashatjuk, mert a kilencvenes évek elején írta ezt a levelet, és nem volt Újszövetségi Szentírás a kilencvenes évek elején. Az első három evangélium készen volt, de azért gazdag embernek kellett lennie annak, aki csak úgy odanyúlhatott a polcára, és leemelhetett egy Máté-tekerceset vagy egy Lukács-tekerceset. Úgy látszik, hogy ő nem tudott leemelni semmiféle tekerceset, mert összeszámoltam azokat a szavakat, amelyeket az Úr Jézustól idéz. Harminchárom szót idéz az Úr Jézustól, és összevettem a Máté-szöveggel és a Lukács-szöveggel, és összesen hat szó volt azonos. Nem mond ebben mást, mint amit a Máté- és a Lukács-féle hegyibeszédben találunk, csak úgy mondja, ahogy ő gyerekkorában, fiatal korában a szájhagyományból vette.

Talán emlékeztek abból az időből, amikor magyart tanultatok az iskolában, és így tudjátok, hogy a tanárok nagyon dicsérték a gondolatritmust. Nahát, Jézusnak ez a szövege, amit a Kelemen-levélben találtunk, nagyon szép gondolatritmust mutat. El is olvasnám görögül, ha volna értelme. Ezért inkább magyarul mondom el. A következőket mondja: „Legyetek irgalmasok, hogy nektek is irgalmazzanak. Bocsássatok meg, hogy nektek is megbocsássanak. Ahogyan ti cselekedtek, úgy fognak majd nektek is cselekedni. Ahogyan adtok, úgy fognak majd nektek is adni. Ahogyan ítélték, úgy fognak rajtatok is ítélni. Ahogyan kedvesnek mutatkoztok, úgy fognak majd veletek szemben is kedvesnek mutatkozni.” És most jön a zárótétel: „Amilyen mértékkel mérték, azzal a mértékkel fognak nektek is mérni.” – Kis hegyibeszéd-summa. Úgyhogy a Máté- és Lukács-féle hegyibeszéd, valamint a Didachében lévő kis hegyibeszéd mellé odarakhatjuk, mint egy negyedik önálló kis hegyibeszédet.

Ebből a hét tételből egyetlenegy szeretnék kiemelni: a hatodikat. A hatodikat, amely így hangzik: *Mutatkozzatok kedvesnek, bizonyoljatok kedvesnek, kedveskedjétek, és akkor majd veletek szemben is kedveskednek.* Ez a szó, ez a bizonyos kedveskedés, ez Jézus ajkán a négy evangéliumban egyszer sem fordul elő, de egyszer megtalálható az egész Újszövetségi Szentírásban – tíz pont, aki ki tudná találni, hogy hol –, a szeretethimnuszban, az első korintusi levélben. Ha visszaemlékeztek arra, hogy a negyedik versben azt mondja Szent Pál, hogy a szeretet tűr, jóindulatú, jóságos, ott ez az ige van: a szeretet, az kedveskedik. Most miért mondom el ezt az egészet? Azért mondom el, mert egy jó pár esztendővel ezelőtt, amikor magunkról vallottunk, sikerült megállapítanunk, hogy nem vagyunk egyházközség az egyházközség mellett, nem vagyunk valami egyházközségen kívüli alakulat, egyházközségen

belül vagyunk. Nem vagyunk fogadalmakat tevő szerzetesek, világi szerzetesrend sem vagyunk. Hát ha ez sem vagyunk, és az sem, hát akkor mi vagyunk? És akkor jutottunk arra a nyelvileg furcsának tetsző megállapításra, hogy mi *barátság vagyunk*. Barátság vagyunk, ami annak következtében jön létre, hogy azok tartoznak egymáshoz, akiknek van módjuk, idejük, energiájuk, kedvük kedvesnek lenni a másikhöz.

Megmaradunk-e? Azt mondják, hogy mindig minden nagyon lelkesen indul, de aztán eltömegesedik. S akkor az emberek már csak számok lesznek, akik nem is ismerik egymást, már várható a személyileg nem ismert „központtól” jövő elgondolás, útbaigazítás, és megszűnik a személyi érdekeltségnek a varázsa, amely olyan szép volt az indulás éveiben vagy évtizedeiben, amikor még mindenki ismert mindenkit. Most mondok egy tudós megállapítást. Az Isten Országba makrostruktúrákból tevődik össze. Nincs olyan, hogy egy nagy fej és a tízezres tömegek. Ez teljesen idegen attól, amit Jézus Krisztus akart, aki minden ambícióját abba rakta bele, hogy úgy mehessen vissza az Atyához, hogy maga mögött hagyjon tizenkét olyan fiatalembert, akiknek azt mondta, hogy a barátaim vagytok.

Előbbre tud-e menni ez a vállalkozás? Ezt a Szűzanyát ünneplő napon kérdezzük meg őtőle. Ő azt mondja nekünk, hogy igen, ha nem felejtitek el azt, ami annyira abszurdumnak látszik a világ szemében, hogy nem tömegszervezet, hanem barátság vagytok. Személytől személyig érő szálakból rakódik csak össze az Isten Orzága. Amennyi ennek az ereje, annyi ebben az Isten Orzága-féle erő, és nem hatalmi erő ez! Akármit is mond, tegyétek ... Igen, higgyetek abban, hogy ezekkel a barátságokkal hálóként be lehet fogni a földgolyót.

Tulajdonképpen semmi újdonságot nem mondtam. Hanem amikor arról beszélek, hogy a kis Jézusnak karácsonykor mibennünk is meg kell születnie, mert különben nem lesz igazi karácsonyunk, arról van szó, hogy mindnyájunknak – minden lúdtalpasságunk ellenére – Jézusra emlékeztető emberré kell kiformálódnia legalábbis 60-70 esztendő korára.

Tavaly elhangzott egy olyan invokáció az imádkozás során, hogy: „Erőnemalkalmazás Királynője”, Csak Tördőfést elfogadás Királynője, nem Tördőfést adó Királynő. Ennek nyomán egy ilyen invokáció jutott eszembe Gy. testvérem elmélkedése alatt – és ezzel szeretném zárni. Mondottunk már ilyesmit, hogy Szűzanyánk az egyház Édesanyja. Már olyat is hallottunk, hogy a Szűzanya a papok édesanyja. Az apácák természetesen a Szűzanya lányainak képzelik magukat, minden bizonnyal teljes joggal. Bár én arra gondolok, hogy a szerény civil státus is gondolhatja azt, hogy ők is a Szűzanya fiai és lányai. De én most nem ezt a vonalat akarom továbbvinni.

Szent Pál szerette ezt a szót: zsenge... Krisztus a feltámadottak zsengeje! ... Aki Ázsiában leghamarabb keresztényé lett, az Ázsiának a zsengeje. Aki Macedóniában leghamarabb keresztényé lett, az Macedónia zsengeje. Ezt a „zsenget” szeretném a Szűzanyára alkalmazni, és azt mondom, hogy a *Szűzanya az újszövetségi papság zsengeje*. Ez más, mint az, hogy a papok édesanyja. A Szűzanya az újszövetségi papság zsengeje. Azon nem tudunk változtatni, hogy Jézus Krisztus találta ki ezt az újszövetségi papságot, és így ebben az értelemben Jézus volna a zsenge. De a földi teremtmények közül én a Szűzanyát úgy nézem, hogy ő az, aki elsőnek értette meg azt, hogy mi teszi Jézus szemében az embert pappá. Nem az, hogy szentély-szolga. Az embert pappá az teszi, hogy akármit is mond Jézus –

akármit is mond! – megteszi. Akármilyen megbotránkoztatással is jár az, hogy megteszek amit az Úr Jézus mond.

És most, aki botránkoztató dolgokat tesz, az megnézheti magát. Hogy az ember megnézheti magát, ennek a során alakul ki az újszövetségi értelmű papság, ami a Jézus Krisztus újszövetségi papsága. Ő nem úgy volt pap, hogy vett egy kést és belesúrta ezt a kést egy bikába, vagy egy kosba, vagy akármibe. Ez volt az ószövetségi papság. Valami oltár körüli sétálás-szerű funkciójú szentély-szolga. Ő úgy lett pap, hogy odahelyezte az életét és a tőr Óbelé ment annak következtében, hogy azt mondta, amit odafönn hallott. És amit Ő odafönn hallott, az idelent feltétlenül megbotránkoztatott.

Nem megyek végig a Szűzanyának az életén. Csak az adódott össze bennem testvéreim elmélkedése alatt a Szűzanya életéről, hogy egészen megbotránkoztató jellegű tartalmakra ez a názáreti tinédzser – ahogy valaki mondta – azt mondotta: Igen. És ezért a Szűzanya pap. Uram bocsá'! – nő létére! De újszövetségi értelemben a Szűzanya pap. Adja Isten, hogy mi mindannyian – újszövetségi értelemben – férfiak és nők egyaránt, papok legyünk.

Megjelent: Karácsonyi Ajándék 1980, 1. kötet